

KMETSKI LIST

Štev. 27.

Ljubljana, 3. julija 1940

Leto XXII

O BALKANSKEM PROBLEMU

Sedanja vojna se odigrava izjemoma na drugih flih, nego smo jih bili vajeni. Ni pa še s tem rečeno, da je bojišče dokončno določeno in omejeno. Živimo v času stalnih presenečenj, zato moramo tudi biti stalno pripravljeni na nova.

Balkan

je ozemlje, ki o njem zatrjuje danes vsa Evropa, da naj ostane miren. Vedeli smo pa in vemo, da je na Balkanu kopica vprašanj, ki kličejo po rešitvi. Ta vprašanja so deloma notranje narave, to se pravi taka, ki jih naj rešijo balkanske države same med seboj, deloma pa segajo v okvir evropske in svetovne politike. Vse kaže, da bodo v sedanji vojni rešena oboja.

Rusija

je na koncu prejšnje svetovne vojne doživela notranji prevrat, oziroma boljše rečeno — preobrazbo, ki jo je zunanje silno ošibila. Iz nekdanjega patriarhalno urejenega carstva se je v bolečinah rodila SSSR — nova Rusija, na katero so v letih 1917-18 planili kakor na mrhovino. Težnja vodilne evropske politike je šla tedaj za tem, da to ogromno silo odrine iz Evrope in jo odreže na vsem zapadu od morja. Tako izhod skozi Baltik kakor tudi pot skozi Sredozemlje sta bila za Rusijo po zašlugi mednarodnih spletk zaprta.

Po dveh desetletjih

se je Rusija notranje okrepila in utrdila. Kakor hitro se je to zgodilo, smo lansko pomlad videli, da je v pogajanjih z Anglijo in Francijo postavila zahteve, ki so pomenile njen življenjski interes. Neuvidevnost angleške politike je privedla Evropo do čisto nove politične preobrazbe. Strah pred slovanstvom in pred novo socialno miselnostjo je pripeljal Angleže do tega, da so odklonili rusko zahtevo po pravični ureditvi baltskega vprašanja. Ta angleška kratkovidnost je rodila docela drugačne posledice, nego so si jih mislili diplomati starega kova. Rusija je bila notranje že toliko močna in toliko preobrazena, da je lahko tvegala

prelom z Anglijo

in šla nova pota brez ozira na evropsko politiko.

V istem času, ko so se vršila pogajanja Anglije in Francije z Rusijo, se je začela pogajati z Rusijo tudi Nemčija.

Nihče ne more trditi, da se v zadnji svetovni vojni ni zgodila Nemčiji krivica. Sedemdesetmilijonskega naroda ni mogoče pri zeleni mizi odriniti od sodelovanja v svetovnem gospodarstvu. To napako pa je zagrešila diplomacija leta 1918! Nemčijo je hotela zapreti. Vzela ji je kolonije, vzela ji je pot v svet. Pri novi razdelitvi sveta diplomacija tedaj ni upoštevala niti takrat premagane Nemčije niti

zmagovite Italije. To je nujno rodilo novo zvezo

zmagovalca in premaganca

ter dalo pod vplivom ruskih dogodkov Italiji fašizem, Nemčiji pa narodni socializem. Obe novi gibanji sta bili v organski zvezi z rusko revolucijo in sta dali vsako svojemu narodu veliko pozitivnih vrednot.

Italija je bila pred nastopom fašizma tik pred revolucijo, pred notranjim razsulom. Pretresala so jo nova gesla, narod pa se ni zavedal, da ni vsaka srajca za vsakogar. Ruski poskus je bil mogoč samo v Rusiji, drugod pa je bilo preobrazbo treba prikrojiti domačim potrebam in razmeram.

To sta razumela Mussolini in Hitler ter ustvarila vsak v svojem območju nov sistem. Ni naša naloga, da bi danes presojali ta dva sistema, rečemo pa lahko, da sta vzbudila vsak v svojem narodu skrajn naporo.

Na Balkanu

ima Rusija že od pradavno svojo posebno interesno sfero. Po ureditvi baltskega problema se je lotila zavarovanja svojih balkanskih interesov. Upajmo, da se bodo vsi viseči problemi uredili na način, ki ne bo zahteval prelivanja krvi, a bo vendar rodil končno uravnoteženje in vsestransko zadovoljitev prizadetih držav in velesil.

Kaj je zasedla Rusija

Po uradnih ultimativnih ruskih notah, ki jih je izročila dne 26. in 27. junija Rumuniji in je ta v njih izražene zahteve brez odpora sprejela, dobi

BESARABIJO IN BUKOVINO

Rusija, to se pravi dve pokrajini, ki je za nju ruska vojska že stoletja bila hude in krvave boje.

Bukovina meri okrog 10.000 kvadratnih kilometrov in ima 800 tisoč prebivalcev. Relativno večino imajo Slovani, medtem ko je tam Romunov le 34%.

To pokrajino so Rusi iztrgali Turkom že leta 1769. Kmalu za tem so jo morali odstopiti Avstriji, ki jo je obdržala do leta 1918.

Prvotno je bila deželi izrazito in izključno slovanska, avstrijska uprava pa je naseljevala tamkaj ljudi iz vseh koncev in krajev monarhije in tako dosegla, da je Bukovina postala narodnostno na moč pestra in mešana.

Glavno mesto so Černovice, kjer je bila pod Avstrijo nemška univerza, ki pa so jo pozneje Romuni poromunili. V rusinskem delu dežele so še važnejša mesta Starožinec, Radavec in Sučava. Bukovina je bila prisojena Rumuniji v senžermenskem miru l. 1919.

Besarabija je bila po svetovni vojni takisto prisojena Rumuniji. Dežela meri 44.000 kvadratnih kilometrov in ima okrog 2 in pol milijona prebivalcev. Od teh je (po romunskem štetju) kakih 30% Ukrajincev in okrog 200 tisoč Bolgarov. Židov je 12%, ostali (40%) so Romuni. Poleg teh navaja romunsko štetje 75 tisoč Ve-

likorusov in nekaj Nemcev, ki so se naselili tam po Napoleonovih vojnah. Od ostalih narodnostnih drobcev je raztresenih po deželi nekaj Turkov in precej Tatarov.

V zmešnjavah ruske revolucije se je ustanovil v Besarabiji »Besarabski narodni svet«, ki je izrekel željo po priključitvi dežele Rumuniji. Romunska vojska je nato takoj vkorakala in brez boja zasedla deželo, zavezniški vrhovni svet v Parizu pa je to zasedbo takoj potrdil.

Rusija ni te zasedbe nikoli priznala. Zdaj je končno izvedla, kar je bilo v ruskem načrtu že izza dni revolucije.

Zgodovina Besarabije je precej burna in je bila dežela posebno zadnjih 200 let pozorišče srditih bojev med Rusi in Turki.

Rusi so zasedli Besarabijo leta 1812., v krimski vojni pa so izgubili nje južni del. Leta 1878. so Rusi zopet zasedli vso Besarabijo, Rumunom pa so odstopili Dobrudžo in donavsko delto. Za tem je bila Besarabija 40 let ruska, zadnjih 20 let pa romunska pokrajina.

Pomembnejša mesta v Besarabiji so Hotin ob gornjem Dnjestru, Bjelci, Orgejev, Kišinjev (ki ga posebej vmenja tudi ruski ultimati), Tigina, Bolgrad, središče bolgarske manjšine, Izmajlov, Akkerman (stari ruski Bjelogorod), ki so ga Romuni prekrstili v Cetatea Alba.

Ruska zasedba se je izvršila brez boja in po dosedanjih vesteh v soglasju z Nemčijo in Italijo. Tako je morda vsaj za dogleden čas rešeno vprašanje, ki je vseh zadnjih dvajset let resno ogrožalo mir na Balkanu.

Po francoskem porazu

Previ čas po francoski kapitulaciji je bilo podoba, da je položila orožje samo evropska francoska vojska na kopnem, medtem ko bodo

NADALJEVALE BORBO

kolonije in mornarica. Prihajale so vesti, da se bo stavila mornarica na razpolago Veliki Bri-

taniji, da so pobegnili v velikem številu letalci z letali, da so kolonije odločno za nadaljevanje zavezniške borbe in podobno. Nekatere vesti so celo podrobno naštevale vrsto visokih vojaških in civilnih osebnosti, ki naj bi bile odločno proti vladi in politiki maršala Petaina, češ da ne more biti več tolmač norodove volje, ker ne more v svojih ukrepih biti svobodna.

V LONDONU

se je pod vodstvom francoskega generala de Gaullea sestavil poseben Francoski narodni odbor, ki se je odločno postavil proti Petainovi vladi v Bordeauxu. Britanska vlada je po angleških poročilih priznala tega generala uradno za »vodjo vseh svobodnih Francozov«. Poročila so zatrjevala, da je na strani tega generala tudi prejšnji ministrski predsednik Reynaud in več drugih vodilnih politikov, ki so zaradi tega že odpotovali iz Francije.

Kmalu so se izkazale te vesti za močno pretirane. Reynaud je še v Franciji in soglašal s Petainovo politiko, za

VLADO V BORDEAUXU

pa se izjavljajo zapored tudi francoske kolonije.

Tako je poveljnik francoske vojske na Bližnjem vzhodu, general Mittelhauser, odredil ustanovitev sovražnosti v Siriji. Hkratu je pro-

glasil, da ostane Sirija še nadalje francoska kolonija.

Tudi francoske oblasti v Maroku so se postavile na stran vlade v Bordeauxu. Francoska radijska postaja bo baje v kratkem na ukaz francoske vlade in po sporazumu o premirju prenehala z oddajami.

Podobna poročila prihajajo tudi iz drugih kolonij. S tem v zvezi je posebno značilno, da se je japonska vlada v popolnem nasprotju z angleško uradno postavila na stališče, da je vlada v Bordeauxu edina zakonita francoska vlada.

Po vsem tem je verjetno, da bo Petainova vlada do nadaljnjega obdržala vajeti v svojih rokah in skušala v ugodnem trenutku doseči kolikor toliko ugoden mir, medtem ko ima de Gaulleov odbor — pa dosedanjih znakov — bolj značaj propagandnega emigrantskega predstavništva nego resničnega narodnega zastopstva.

Seveda je pa treba tudi podčrtati, da so dogodki še v razvoju. S kapitulacijo Francije vojna še ni končana in je treba počakati zlasti dotlej, dokler res ne pride v večjem obsegu do napada na Anglijo. Od izida te borbe — ako pride do nje, bo v veliki meri odvisen nadaljni razplet.

Pred napadom na Anglijo

»Hrvatski dnevnik« od zadnje nedelje objavlja zanimivo poročilo svojega poročevalca, vojaškega strokovnjaka, o možnosti premirja med Nemčijo in Italijo ter Anglijo na drugi strani.

Poročevalec omenjenega lista podrobno slika možnost in izvedbo velikega nemškega napada na Anglijo in prihaja do zaključka, da utegne pred odločilnim spopadom v Angliji zmagati

nauk, ki sledi iz tega, kar je doživela junaška Francija. V nasprotnem primeru, meni poročevalec tega lista, bo odločilna borba še zasenčila vse ono, kar se je dogajalo v Franciji. Obe demokratični zapadni velesili utegneta posamič pasti pod udar velike Nemčije in sedaj tudi Italije, s čimer izgubljata vse glavne šanse za zmago.

Doma in drugod

ROJSTNI DAN KRALJEVIČA ANDREJA

Na Vidov dan je stopil v 12. leto kraljevič Andrej, ki je bil rojen na Bledu leta 1929. Naš najmlajši kraljevič študira že nekaj let v Londonu. Najlepšim željam za srečo ob njegovem rojstnem dnevu se pridružuje vsa Jugoslavija.

SEF ZEMLJORADNIKOV

Z imenovanjem predsednika srbske zemljoradniške stranke dr. Milana Gavriloviča za jugoslovenskega poslanika v Moskvi, je bilo treba izvoliti novega strankinega šefa. Preteklo nedeljo se je zbralo v Beogradu 500 delegatov zemljoradniške stranke. Dosedanji predsednik se je od njih poslovil, nakar je bil izvoljen za predsednika dr. Miloš Tupanjanin. Novi predsednik je bil že večkrat izvoljen za poslanca in je stal vedno v prvih vrstah srbskega kmetijskega pokreta.

SESTANEK V VUKOVI GORICI

Na obletnico prvega sestanka med dr. Mačkom in Dragišo Cvetkovićem, na katerem je bil sklenjen hrvaški sporazum, so se sestali 27. junija na posestvu bana dr. Šubašiča v Vukovi gorici vsi člani vlade, ki so sodelovali pri sporazumu, kakor tudi prvaka HSS inž. Avgust Košutić in dr. Krujevič. Vukova gorica se nahaja onstrani Žumberka. Sestanku so prisostvovali dr. Maček, Dragiša Cvetković, dr. Šutej, fin. min. in dr. Konstantinović min. brez listnice.

Na vprašanje novinarjev, kaj misli vlada ukreniti z ozirom na nove dogodke v Evropi je predsednik vlade odgovoril:

»Tako kakor doslej, gotovo ne more iti naprej. Življenje zahteva nekaj drugega, bolj šega in lepšega. Predvsem morajo biti zado-

voljni široki sloji naroda, delovni svet v mestih in na vasi. Reforme jim morajo zagotoviti boljše življenje in vsaj približno ugoditi njihovim osnovnim življenjskim pogojem. Sedanje mednarodne prilike so toliko spremenile ves revs gospodarski sistem, načela in doktrine, da se morajo docela prirodno tudi pri nas vse stare teorije in prejšnji pogledi na življenje temeljno izpremeniti. To bodo naloge in prizadevanja vlade pri njenem bodočem delu.«

DR. MAČEK NAPOVEDUJE

Dr. Vladimir Maček je dal zastopniku nemškega dopisnega urada daljšo izjavo o gospodarskih reformah v Jugoslaviji in o novi kmetski demokraciji, ki se ustvarja v našem javnem življenju.

Dva švicarska sanitejca spremljata ranjenega Francoza

Dr. Maček je izjavil: Prebivalstvo Jugoslavije se veseli, da so prenehale sovražnosti med rajhom, Italijo in Francijo. Obstoji upanje, da bo to premirje pomenilo začetek nove dobe trajnega miru v Evropi, dobe, ki se že sedaj občuti pri splošnem popuščanju duhovne napetosti in pri olajšavah v državnih proračunih, ki služijo sedaj večinoma neproduktivnim namenom oboroževanja. Sedaj bodo proračuni vseh držav lahko služili za dvig blagostanja vsega prebivalstva.

Kar se tiče notranje politike Jugoslavije, je treba poudariti, da se Jugoslavija dograjuje na temelju enakopravnosti. Nastaja nov državni sistem, ki odgovarja tipu federativne države. V gospodarskem pogledu stremi Jugoslavija za boljšim notranjim redom. Kmet mora vedeti, ali n. pr. more za metrski stot pšenice ali žita dobiti določeno količino blaga, neodvisno od cen na svetovnem trgu in neodvisno od špekulacije. Jugoslavija je začela to politiko z znano uredbo o maksimiranju cen žita, ki je še preostalo od zadnje žetve. Uredba je bila objavljena konec t. m. *Takoj na začetku nove žetve bo objavljena nova podobna uredba, s katero bodo določene cene pšenici in koruzi za vse prihodnje leto. To določevanje cen se uravnava po količini in kakovosti žetve. Vrhovni svet za zaščito gospodarstva, ki ga tvorita predsednik in podpredsednik vlade, bo fungiral v bodoče kot vrhovni instrument načrtnega gospodarstva, ki se bo čedalje bolj uveljavljalo.* Da je mogoče tako načrtno gospodarstvo na splošnem izvesti, je potrebna ne samo stalnost cen, temveč tudi sistem dolgoročnih pogodb. To velja predvsem za sklepanje medsebojnih sporazumov s strani posameznih državnih gospodarskih organizacij.

Dalje je rekel dr. Maček: Kakor denar ni več merilo vrednosti, tako je treba narediti konec tudi zajedalskemu delovanju posredovalcev v trgovini, ki v vsakem pogledu svoje sebične zasebne koristi predstavljajo skupnim koristim. Na ta način se vidi, da kmečka demokracija, za katero stremimo, nima nič skupnega z buržujsko demokracijo zapadne Evrope. Narodi jugovzhodne Evrope morajo poskusiti, da tudi na političnem in gospodarskem polju najdejo formo meddržavnega sodelovanja, ki bo odgovarjalo njihovim razmeram.

NOV BAN V SKOPLJU

S kraljevim ukazom je bil imenovan za bana Vardarske banovine v Skoplju bivši minister in dolgoletni poslanec demokratske stranke Živojin Rafajlović. Dosedanji ban Aleksander Andrejević je bil razrešen in stavljen na razpoložanje.

SPREMENBA V MINISTRSTVU

S kraljevim ukazom je bil postavljen za prosvetnega ministra pr. sen. dr. Anton Korošec. Dosedanji prosvetni minister Božo Maksimović, čigar ostavka je bila sprejeta, je bil stavljen na razpoložanje.

KMETSKI TEMELJI

Predsednik HSS dr. Vladimir Maček je dal izjavo bolgarskemu dopisniku lista »Zarje« o odnošajih med južnimi Slovani:

»Slovani sploh in južni Slovani še posebej so izključno kmetski narod. Kmetski narodi pa niso nikdar bojevit. Oni se držijo načela: tujega ne zahtevamo, svojega ne damo. To velja tudi za južne Slovence, med katerimi so gotovi spori in razlike. Jaz verjamem, da te spore lahko rešimo sami med seboj. Mi urejemo odnošaje med Hrvati in Srbi na kmetskih temeljih ter želimo in verujemo, da se bodo na teh temeljih uredili tudi odnošaji med Srbi in Bolgari. To je zaenkrat vse, kar vam morem reči.«

CENE PŠENICE

Urad za kontrolo cen je predpisal cene pšenici pri producentu na 224 do 230 din, koru-

zi pa 170 do 180 din. Tržne cene so se gibale pred maksimiranjem cen za pšenico 250 do 260, za koruzo pa 220 do 230 din.

Kmetijska zbornica v Novem Sadu je sedaj protestirala proti temu maksimiranju in soglasno zahtevala njihovo ukinitve ter uveljavljanje starih tržnih cen.

Ta sklep novosadske kmetijske zbornice je zelo značilen. Znano je, da kmetje producenti skoro nimajo več stare pšenice. Vsa je

v rokah trgovcev in prekupcev ali židovskih mlinjskih podjetij. Določitev cene zadene torej v prvi vrsti prekupčevalce. Kljub temu pa se novosadska kmetijska zbornica poteguje za ukinitve nižanih cen.

VIDOVDANSKE SVEČANOSTI so se vršile po vseh šolah Jugoslavije, v cerkvah vseh ver pa so se brale maše v spomin vidovdanskim junakom.

Kaj se godi po svetu

Ruske zahteve

V svojem zavarovanju zapadnih meja je Sovjetska Rusija poslala Rumuniji zapored dve noti. Prva je bila poslana 26. junija in se glasi:

Leta 1918 je Rumunija izkoristila slabost Rusije, ji nasilno odvzela Besarabijo, del njene teritorije in s tem porušila edinstvo Besarabije, ki ima ukrajinsko prebivalstvo z ukrajinsko republiko. Sovjetska unija ni nikdar priznala nasilnega odvzema Besarabije in je to ponovno odkrito izjavila pred vsem svetom. Sedaj, ko spada tedanja slabost Rusije že v preteklost in ko zahtevajo mednarodni odnošaji hitrejšo ureditev neurejenega vprašanja, smatra Sovjetska unija, da je v interesu mednarodnih odnošajev potrebna nujna in takojšnja ureditev vprašanja vrnitve Besarabije Sovjetski Rusiji. Sovjetska vlada obenem smatra, da je vprašanje vrnitve Besarabije organsko zvezano tudi z vprašanjem odstopitve enega dela Bukovine, ki je po veliki večini zvezan s sovjetsko Ukrajino tako po zgodovini kakor tudi po jeziku prebivalstva in nacionalnem sestavu. Odstopitev tega dela Bukovine je tem bolj izvedljiva, ker je Rumunija 22 let upravljala Besarabijo, suvereni del Sovjetske unije. Zato predlaga vlada Sovjetske unije kraljevi rumunski vladi naslednje:

1. da Rumunija vrne Sovjetski uniji Besarabijo,

2. Rumunija izroči Sovjetski uniji severni del Bukovine po mejah v priloženi karti,

3. Sovjetska vlada izraža upanje, da bo rumunska vlada sprejela te predloge, in s tem dala možnost, da se mirno uredi spor med Sovjetsko Rusijo in Rumunijo. Sovjetska vlada pričakuje odgovora rumunske vlade v teku 27. junija t. l. — Moskva 26. junija 1940. Molotov s. r.

Rumunija je nato predlagala medsebojno komisijo, hkratu pa je načelno pristala na ruske zahteve.

Molotov je smatral ta odgovor za nejasen in je dan za tem poslal novo noto rumunski vladi, kjer zahteva:

1. V teku štirih dni, začevši 28. junija ob

2. zjutraj, zapusti rumunska vojska Besarabijo in severni del Bukovine.

2. V istem času zasede sovjetska vojska Besarabijo in severni del Bukovine.

3. V teku 28. junija zasede sovjetska vojska mesta Černovice, Kišinjev in Akkerman.

4. Kr. rumunska vlada prevzema odgovornost, da bodo na odstopljenem ozemlju vse železnice, prevozniki, mostovi, skladišča industrijska podjetja, elektrarne in letališča izročeni v nepoškodovanem stanju.

5. Za ureditev spornih vprašanj, ki bi nastala glede odhoda rumunske vojske iz Besarabije in severne Bukovine, naj se sestavi komisija, v katero pošlje vsaka vlada po dva zastopnika. Sovjetska vlada zahteva odgovor rumunske vlade na noto do 12. moskóvskega časa 28. junija t. l. — Moskva, 27. junija 1940. Molotov s. r.

Rumunija je tudi na te zahteve pristala in se v tem smislu sedaj vrši zasedanje ozemlja po ruskih četah.

NAPETOST NA MADŽARSKEM

Po ruskem ultimatu Rumuniji je nastala velika napetost na Madžarskem. Po eni strani se se Madžari bali, da bi Rusija utegnila tudi proti njim postaviti kake zahteve glede Podkarpatske Rusije, kolikor jo je Madžarska dobila ob delitvi Češkoslovaške, po drugi strani pa je madžarska vlada menila, da je nastopil ugoden trenutek za zasedbo Sedmograške, ki je izza konca zadnje svetovne vojne v rumunski posesti.

Po prvem razburjenju so se za sedaj izkazale vesti o ruskih zahtevah nasproti Madžarski kot pretirane, na drugi strani pa sta Italija in Nemčija resno opozorila Madžarsko, da sedanjí časa še ni ugoden za izpolnitev njenih revizionističnih teženj.

Spričo takega položaja se je napetost poglobila in trenutno ni pričakovati presenečenj v tem predelu Evrope. Nemčija in Italija slej ko prej vztrajata na zahtevi, da se Balkan in Podunavje ne zapleteta v vojno.

BOLGARIJA

je tudi ostala ob ruskem nastopu mirna. Bolgarskih krogov prihajajo vesti, da sicer Bol-

garija zahteva vrnitev Dobrudže, vendar želi izvesti revizijo na miren način.

DRUŽINSKO ŽIVLJENJE V RUSIJI

Beograjski časopis »Napred« prinaša članek o družinskem življenju v sovjetski Rusiji in pravi:

Leta 1936. je bil izdan v Rusiji nov zakon o družinskem življenju. Od tega leta dalje je v Rusiji strogo prepovedana odprava plodu. Le socialni položaj žene in njeno zdravstveno stanje odločujeta pri splavu, ki pa ga sme izvršiti le poklicni zdravnik. Ločitev zakona se zdaj lahko doseže le s privolitvijo obeh zakonoev ali pa v točno določenih, zelo omejenih primerih. Obveza za vzdrževanje (alimentacije) so precej težke: tretjina dohodkov za enega otroka, polovica za dva, 60 odst. za tri otroke.

Izdatne nagrade materam, skrb za povečanje klinike, veliko število novih otroških zabavišč — vse to naj bi čim bolj podprlo dviganje rojstev. Nova sovjetska generacija ne sme biti fizično in ne moralno oslABLJENA po kvartnih posledicah splavov. Druga petletka je pripomogla do večjega blagostanja na Ruskem, kar se odraža tudi v materinstvu. Država pa še zmerom potrebuje delovnih moči spričo svojega ogromnega bogastva in svoje obsežnosti. Dočim so prej ljudje skušali biti s telesom in dušo v službi stranke in revolucije in so se odrejali privatnega življenja, se zdaj spet močno propagira družinsko življenje. Na seksualna vprašanja gledajo danes v Rusiji daleko bolj resno in trezno nego v prvem obdobju novega režima. Danes se uvideva, da je vzgoja mladine prva in poglobljena naloga države.

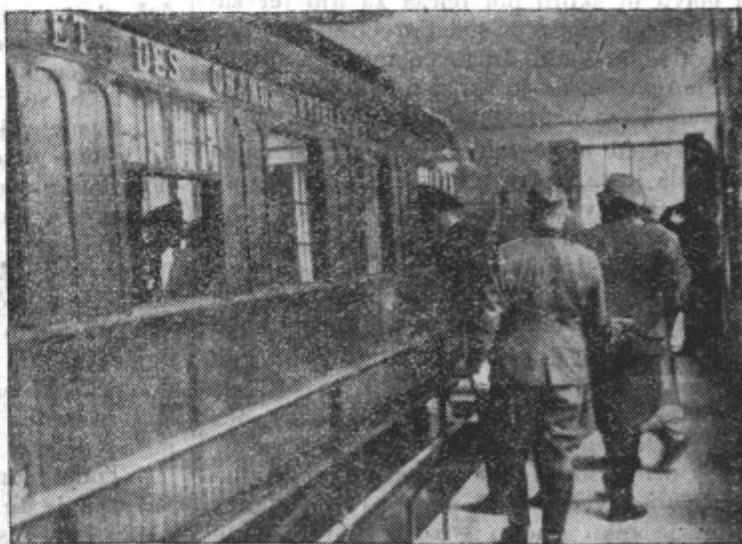
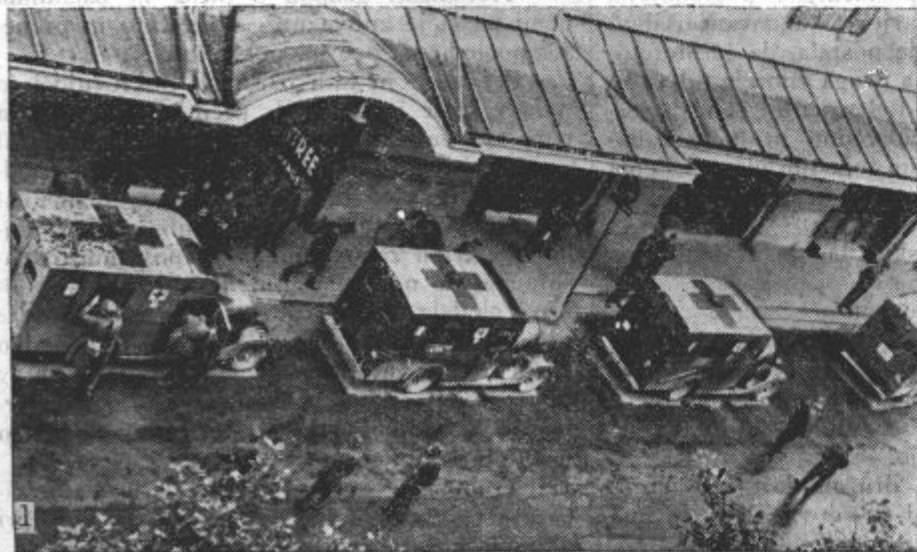
RUSKE ARMADNE

Dogodki na besarabski meji so se pričeli z vso naglico razvijati in so pričele istočasno ko so bile izročene rumunskemu poslaniku v Moskvi ruske zahteve, korakati njihove armade v Besarabijo in Bukovino. Pri zasedanju sodeluje 10 armadnih zborov, 2000 tankov in 1000 letal. Motorizirane čete so prvi dan zasedle obe glavni mesti Kišinev in Bukovino. Do manjših rumunske čete obveščene o sklepu njihove vladboje je prišlo le v onih krajih, kjer niso bile de o predaji obeh dežel Rusiji.

DRUŠTVO PRIJATELJEV RUSKEGA NARODA

je bilo ustanovljeno pretekli teden v Zagrebu. Društvo so ustanovili nekateri hrvatski javni delavci. Društvo namerava obnoviti kulturne stike z velikim ruskim narodom, ki so bili po revoluciji prekinjeni. V kratkem namerava prirediti v Moskvi razstavo moderne hrvatske likovne umetnosti, književnosti in drugih kulturnih panog.

■ Angleški in francoski vlačilci, ki se jih je posluževala Rumunija za plovbo po Donavi, so se umaknile v Carigrad. S tem korakom bo zlasti otežkočen promet po Donavi med Nemčijo in Rumunijo.

Kolona francoskih sanitetskih avtomobilov na švicarskem ozemlju. — Nemški oficirji ogledujejo vagon v katerem so leta 1918. sklenili mir Nemci in Francozi

Kmetska mladina

ANDRIJANCI

V zadnjem času se je naše Društvo kmetških fantov in deklet udeleževalo z notranjim podrobnim delom, zlasti s članskimi sestanki, priredili pa smo tudi poučen izlet. V poletju pa imamo s kulturnim delom vedno težave, ker večina tovarišev in tovarišic odpotuje na sezonsko delo. V borbi za kruh se naš mladi rod vsako spomlad seli kakor ptice selike in se zgaran vrača zopet v pozni jeseni. Kljub vsemu pa bomo pri Društvu kmetških fantov in deklet storili vse, kar nam bo količkaj mogoče, za povzdigo in izobrazbo našega kmetškega človeka.

VOGLJE

Naša vas je že od nekdaj v kulturnem delu in prosveti prednjačila pred drugimi. Spočetka smo bili kakor skromen otočič sredi nepreglednega morja, dokler se tudi drugod ni zbudilo hrepenenje po lepšem in pravičnejšem.

Odkar pa je v vasi zaživel Društvo kmetških fantov in deklet, pa se je naš korak k napredku zelo razširil in raztegnil in danes lahko s ponosom trdimo, da smo z lastnimi silami vzgajili odločne in zavedne fante in dekleta, ki se zavedajo sami sebe, svojega poslanstva in svojega naroda. V tem znamenju Društvo kmetških fantov in deklet krepko vrši svojo nalogo tudi v sedanjem času.

DUPLJE

V nedeljo dne 9. junija je Društvo kmetških fantov in deklet v Dupljah priredilo izlet na Jamnik in Kropo, kjer smo se navžili vseh tistih naravnih lepot, ki jih samo naša zemlja nudi. Že nekaj dni prej smo nestrpnost pričakovali dne, da se sprostimo od vsakdanjosti in se v naravni svobodi naužijemo novih sil, ki nas bodo vodile pri nadaljnjem delu. Udeležba je bila tako polnoštevilna kakor že dolgo ne. Nekaj tovarišev sicer ni doma, toda kljub temu nas je bilo za celo četo in smo junško naskočili naše planine. Zvečer smo se vrnili v svoje domove kakor prerajeni.

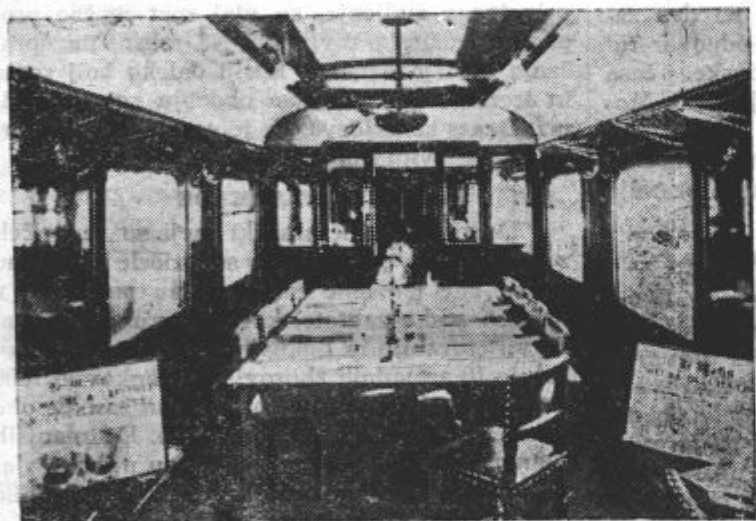
* Prometni minister inž. Bešlić je za časa praznikov nadzoroval gradnjo žel. proge v Crnomlju.

Iz naših krajev

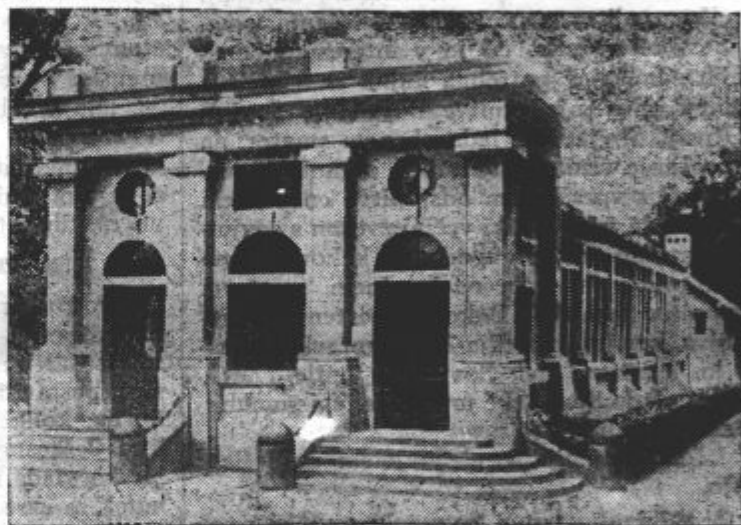
× Mamuta so našli tudi v okolici Knina. Dobro se še spominjamo, koliko zanimanja je zbudilo v Sloveniji najdeno okostje mamuta v Nevljah pri Kamniku. Odkopavanju so prisostvovali cele množice ljudi. Enako zanimanje je zbudilo te dni najdba mamutovega okostja v vasi Strmici pri Kninu. Pri odkopavanju glin za opeko so našli na orjaške zobe ogromnega slona. Strokovnjaki računajo, da so ležale mamutove kosti že nad 100.000 let v zemlji.

× Sprejem v železniško šolo. V šolskem letu 1940-41 bo sprejetih v prometno železniško šolo v Beogradu 70 kandidatov. Kandidati morajo biti moškega spola, naši državljani, telesno zdravi, stari 18 do 22 let, če so že opravili vojaško službo, pa največ 23 let. V poštev prihajajo le oni, ki so dovršili vsaj 7. razreda realne gimnazije in ki napravijo sprejemni izpit. Prošnje je treba predložiti upravi državne prometno železniške šole v Beogradu najkasneje do 31. julija t. l.

× Rimski hodniki. Pri razkopavanju zemljišča v Bihaču so našli nea podzemne hodnike iz rimske dobe. Odkrili so hodnikov v dolžini pet km.

Levo: Notranost vagona v katerem je bilo sklenjeno premirje. - Desno: Muzej v katerem je bil vagon shranjen.

Zabkar Janez:

Oj, naše dekle!

Sprevodnik je podobno kot vzklicatelji na javnih dražbah, razvlečeno, z enoličnim in zdolgočasnim, službe naveličanim glasom klical ob vagonih ime postaje.

Pepca se je pričela počasi dramiti iz svojih otožnih in razboljenih misli. Z begotnim pogledom, v podzavestni želji, da bi uzrla kaj znanega, se je razgledala po vagonu.

Sami tuji in neprijazni obrazi.

Tamle ob oknu je nekdo obesil suknjo, skril glavo in skoro pol telesa za njo ter zadremal. Poleg njega je sedel trebušast in plešast gospod in kadil drugo cigareto za drugo. Pepca je opazila, da jo skozi tobakov dim njegove sladke oči neprestano pogledujejo.

Ta pogled jo je rahlo zbegal, kajti zdelo se ji je, da jo je Štefeto France s svojimi modrimi očmi prav tako gledal.

Da, Štefeto France!

Le kaj jim je bilo, staršem in teti, da so ji ga tolikanj neutrudljivo silili za moža, ko pa ga ona, Pepca, ni marala in se ga je celo balala!

Res, da je bil dober kovač in da je imel na koncu vasi pod klancem lepo hišo in še lepši sadovnjak, pa kaj mu to pomaga, ko je Pepca v vsej njegovi pojavi slutila, da je France čisto nek drug človek kot se kaže njej in ljudem. Že njegov čuden in nekam lojast glas, s katerim je tako sladko govoril, kot bi sadil najlepše rožice, ji ni bil všeč.

Starši in teta, ki je bila očetova sestra in je imela zraven sosedne vasi ob Sotli mlin in precejšnje posestvo, so vedno bolj pritiskali, naj se odloči za Franceta.

»Boš videla, Pepca, da ti ne bo nikdar žal, če nas boš poslušala in vzela Štefetovega. Posestvo in mlin prepisem kasneje nate, če boš ubogala! Saj tako ali tako nimam komu pustiti, ko je Bog hotel, da sem ostala brez otrok. Premisli, Pepca, dobro premisli in kmalu, da se ne boš kesala!« jo je večkrat vabila teta.

Pepci je domač kraj postajal vedno bolj neprijeten; nikjer ni imela občutka, nikjer ni našla miru, če pa je šla po vasi, se ji je zdelo, da jo ljudje nekam posmehljivo pogledujejo, češ, glejte si jo, Grabarjevo, kako vam ošabno gre! Že tako ošabna je postala, da še Štefetovega noče, ko bi vsaka druga znorela od veselja, če bi se France hotel pri njej ženiti!

Kasneje je France vedno pridneje zahajal v hišo in se s svojim lojastim glasom Pepci dobričal, s svojo ljubeznijo in možitvijo pa je iz dneva v dan huje tiščal.

Tedaj je Pepca sklenila, da z doma pobegne.

Kakor rečeno, storjeno.

Na tihem je povezala v culico najpotrebnejše za pot. Še hlebec kruha in nekaj suhih, domačih klobas je zavila v ruto, jo dala v culo in hajd z doma po svetu, ti vsaj nikdo sile ne bo delal z možitvijol!

Toda kam? Kam drugam kot v Zagreb! Saj tam je že leto dni sosedova Tilka, ki ima dokaj dobro službo, in sta s Pepco prijateljici od mladih nog. Že parkrat ji je pisala, da

se ji v Zagrebu bolje godi kot doma in naj jo Pepca ob priložnosti obiše, saj milostiva, ki je dobra ženska, ne bo prav nič huda, če pride.

Vlak je drdral proti Zagrebu in trebušasti gospod s plešo in cigaretami je skozi tobakov dim smehljaje gledal Pepco. Ta pogledov in smehljajev ni nič več opazila; preveč jo je prevzela žalostna misel na dom, katerega je morala po krivdi drugih tolikanj sramotno zapustiti...

Tisti nekdo, ki je pri oknu skoro pol telesa skril pod suknjo in spal, se je sredi spanca pretegnil in nekaj vase zamomljal.

Trebušasti gospod s plešo in osladnimi očmi pa si je znova našel cigareto in prenesel pogled s Pepce na pokrajino.

Pepca se je tudi ozrla po obkrožujoči jo naravi, ki se je zdelo, da pred železno, dim in paro spuščajočo lokomotivo, kdove kam beži!

Ko je skozi okno, čigar obrobje in spodnji robnik so bili opremljeni z različnimi emajliranimi tablicami, popisanimi s kar najbolj pestrimi zapovedmi in prepovedmi, nanašajočimi se na obnašanje in zadržanje potnikov, gledala, kako čudno in vrtinčasto hite polja in gozdovi mimo vlaka, se ji je nenadno zazdelo, da tudi njeno mlado življenje prav tako v vrtincih in z isto morečo enakomernostjo beži od nje tja nekam v nepoznano in nič dobrega obetajočo daljo.

Trebušasti gospod pa je dalje kadil cigareto za cigareto in tisti »nekdo« v kotu pri oknu je začel polagoma mirno smrčati...

Zagreb! (Dalje)

× **Največji mlin** v naši državi je te dni uničil požar. Mlin je bil zgrajen l. 1916 za dobavo moke avstrijski vojski. Zgorelo je 30 vagonov pšenice in 50 vagonov moke. Škoda znaša 8 milijonov din.

× **Železniška nesreča.** V splitski kurilnici je eksplodiral pri neki lokomotivi kotel in ubil strojevodjo Žutića.

× **V splošni bolnišnici v Ljubljani** se iz res utemeljenih razlogov sprejema in v njej oskrbujejo le bolniki, katerim je zdravljenje v tej bolnišnici brezpogojno potrebno. Ljudje v okolici drugih javnih bolnišnic se v svojo korist opozarjajo, da iščejo pomoči v teh področnih bolnišnicah, ker se iz njih krajev sprejemajo v tukajšnji zavod samo bolniki, pri katerih to zahteva vrsta bolezni. Tudi napotnice iz zdravniške ordinacije niso podlaga za sprejem, če ne gre za neodložljivo specialno zdravljenje. Bolnične ambulance so pa namenjene le siromašnim bolnikom, ki niso člani kake bolniške blagajne. Končno se ponovno opozarja, da tudi ob nedeljah in praznikih traja čas za obiske samo od 12. do 15. — Uprava.

× **Nepravilna agrarna reforma.** Kmetje iz vasi Tkalca in Grabeščaka so si letos zgodaj spomladi svojevoljno razdelili med seboj 174 oralov travnikov last veleposestva škofije v Križevcih. Škofijska uprava je kmete tožila zaradi motenja posesti. Te dni je bila razprava pred sodiščem končana in kmetje so bili obsojeni. Škofovo veleposestvo je dobilo vrnjene vse travnike in je tudi že pokosilo seno. Kmetje morajo plačati okrog 30.000 din stroškov. Kmetje so izjavili in trdili, da brez zasedenih travnikov ne morejo prehranjevati svoje živine, in da so jih razdelili zaradi tega, ker jih škofija ne potrebuje. Taki razlogi pa seveda niso merodajni, ker niso na zakonu osnovani. Zato bo treba predpisati razdelitev z novim zakonom.

× **Potrošnja umetnih gnojil v Jugoslaviji.** Leta 1929 je dosegla potrošnja umetnih gnojil v Jugoslaviji rekordno število 7770 vagonov. V dobi najhujše gospodarske krize v l. 1933. je padla potrošnja na 1413 vagonov in lani se je zopet dvignila na 3324 vagonov. Od tega je od-

padlo na superfosfat 1994 vagonov, na kostni superfosfat 13, na fosfatno žlindro 214, na čilski soliter 13, na Kalcijev cianamid 98, na kostno moko 36, na kalijevo sol 239 in na mešana gnojila 715 vagonov.

× **Ivan Meštrovič,** naš največji kiparski umetnik je bil imenovan za člana rumunske akademije znanosti. Ivan Meštrovič je napravil spomenike dveh poslednjih rumunskih kraljev (po naročilu rumunskih mest).

× **V Prelesju** pod Novim mestom je neznan zločinec te dni zažgal Vadroničevo žago, ki jo je požar popolnoma uničil. Na žagi je prenočeval tisto noč delavec Rožanc Viktor, ki je pri gospodarju kosil. Rožanc se je zbudil, ko je že plamen objemal vso žago. Le s težavo se je rešil in dobil hude opekline. Prepeljali so ga v bolnišnico.

× **Nesreča na cestah.** Pri Prevaljah se je smrtno ponesrečil podjetnik Josip Gutenberger. Vračal se je iz Črne na motorju in se zaletel v tovorni avtomobil. — Delavec Tone Kuralt je zadel v osebni avtomobil na medvodskem klanecu. Kolesar je odletel v velikem loku in obležal mrtev na tleh.

× **Ob irski obali** je naletel na mino jugoslovanski parnik »Labud«. Bil je na poti iz Južne Afrike v Liverpool. Posadka se je rešila. Ladja je imela 8700 ton.

× **Po Hrvatskem** so se pričele cerkvene slovesnosti za 1300 letnico, odkar so bili Hrvati pokristjanjeni.

× **Prosvetno delo.** Hrvatsko društvo »Napredak« v Sarajevu, ki si na vso moč prizadeva za dviganje prosvete na hrvatskem selu, je lansko leto razdelilo 28.000 abecednikov in 12.000 računnic med kmeti in narod. V treh letih se je naučilo pisati in brati 70.000 oseb v Bosni in Hercegovini.

× **Obsojen zaradi navijanja cen.** Sarajevsko sodišče je obsodilo veletrgovca Alfreda Finzija na 30.000 din. kazni in dva meseca zopora brezpogojno, ker je prodajal predrago blago za obleko. Veletrgovec Finzi je žid. V tovarni je kupil blago po 120 din meter, prodajal ga je

papo 335 din. V Raški pa sta bila obsojena trgovca Moric in Ižak Papo, ker sta skrila nadsto kant petroleja in ga prodajala nad določeno ceno.

× **V Zagrebu** je umrl pretekli teden glavni urednik »Obzora« dr. Milivoj Dežman.

× **Drzni vlomilci** so pokradli v trgovini Zamude na Pobrežju pri Mariboru za 15.000 din raznega blaga. Vlomilci so napravili v zid luknjo in se skozi njo splazili v trgovino ter odnesli pokradeno blago.

× **Avtomobilska cesta** bo zgrajena vzdolž Jadranskega morja. Dolga bo 500 km. in bo vezala vse naše najlepše kraje ob hrvatskem Primorju in Dalmaciji, od Sušaka do Kotora. Banovina Hrvatska je določila v letošnjem proračunu 52 milijonov din za gradnjo te ceste.

× **Zločin mladih študentov.** Trije študentje iz Zagreba so pobegnili v Baker, ker so pri izpitih padli. Nameravali so pobegniti v inozemstvo in tam stopiti v tujsko legijo. V Bakru so napadli bogato vdovo Amalijo Čepulicevo in jo umorili. Policija je študente aretirala in izročila sodišču.

× **V Škofji Loki** je nenadoma preminil sreski načelnik Matija Malešič. Zadel ga je kap.

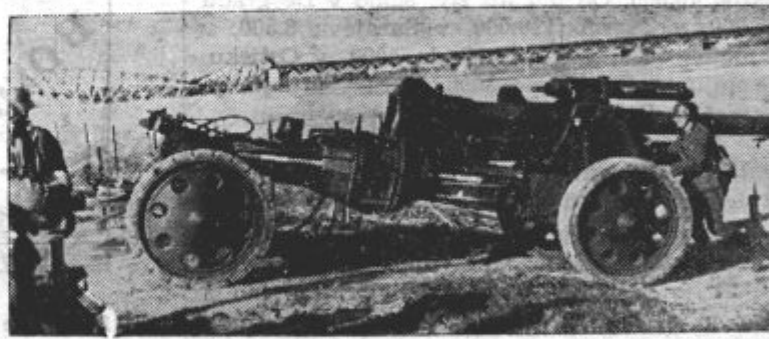
× **V Kamniških planinah** se je smrtno ponesrečil ravnatelj Fran Golob. S svojo družino in sorodniki je odšel v Kamniško Bistrico. Ko so hodili po ozki stezi, je hotel obvarovati svojega malega nečaka, da ne bi padel v prepad. Pri tem pa je ravnatelju Golobu spodrsnilo in je priletelo z glavo v skalo ter se na mestu ubil. Ravnatelja Goloba so delavci tobačne tovarne globoko spoštovali zaradi njegove pravičnosti in socialnega čustvovanja. Bil je zaveden nacionalist in naprednjak. Njegova smrt je bolno odjeknila v vseh krogih.

× **Toča.** V okolici Vršca je napravila toča ogromno škodo. Potolkla je okrog 2000 oralov vinogradov in napravila škode za 5 milijonov din. Močno pa je prizadeta pšenica in koruza.

× **Na Polenškaku** bo 1. julija otvorjena nova pošta s telegrafom in telefonom.

Sliki prikazujeta nemško motorizirano topništvo in oklopni avtomobil

Zakladi ruskega gospodarstva

ZEMLJEPISNI PREGLED RUSIJE

Rusija je največja država na svetu in pokriva eno šestino vse zemeljske kopne zemlje (21.838.900 km²). Njeno ozemlje se v dolgost razteza od evropskega mesta Lwowa do mesta Petropavlovsk, na azijskem polotoku Kamčatki (264.000 km²). Zračna razdalja med tema dvema mestoma znaša 9.000 km! (Primerjaj k tej radalje dolgost Alp, ki je le 1000 km). Od naj-severnejše do najjužnejše točke meri zračna črta »samo« 4.500 km. V Sovjetski Rusiji živi 183.467.000 ljudi. Meje ruske države so dolge skupno 60.000 km, toda celih 43.000 km odpade na morsko obalo. Najdaljšo mejo imajo Sovjeti napram Kitajski, skoraj 3.120 km! Meja s Finsko je dolga 1.500 km, z Nemčijo (na Poljskem in v Litvi) 1.100 km. Rusko-madžarske meje je za 250 km, proti Rumuniji pa je imela Sovjetska Rusija pred zasedbo Besarabije in Bukovine 960 km dolgo mejo. Med Turčijo in Ru-

sija je 602 km meje. Tudi rusko-afganistanska meja je izredno dolga: 1.700 km! Če n. pr. vemo, da imajo Sovjeti s cesarstvom Mandžukno v Aziji 3.000 km meje, bomo pravilno gledali na sovjetsko politiko napram Japonski. Smešno pa se sliši, da imata Sovjetska Rusija in Japonska le — 17 km skupne meje! Seveda je treba priračunati tukaj mejo Madžukua, ki je od Japoneev ustanovljeno cesarstvo in zato je vsakomur jasno, da je ta najmlajša monarhija na svetu nekaka japodska kolonija, ki stoji pod stoo odstotnim japonskim političnim in vojaškim vplivom...

Rusijo oblivajo sledeča morja: Tihi ocean, Severno ledeno morje, Baltski zaliv in Črno morje.

Zemljepisni položaj in velika razsežnost sovjetske veledržave ustavrjata veliko raznolikost v pogledu podnebja, ki povsod drugače vpliva na življenjske razmere ljstva.

Na severu, kjer tekom leta ni dovolj dolga doba, ki jo potrebuje rastlinstvo za svoj razvoj, so tundre. Težko naletiš tamkaj na gozdovje, žitarice ter druge travnice pa nič ali prav malenkostno uspevajo. Zato so maloštevilni prebivalci ruskega severa prisiljeni, da žive nomadsko t. j. pastirsko življenje in da se, ravnaoč se po podnebnih razmerah, z vsem kar imajo selijo iz kraja v kraj. Edina žival, ki jo v teh mrzlih predelih gojijo, je severni jelen, ki se skoraj izključno hrani le z različnimi mahi in lišajnicami, ki na severu v obilni meri uspevajo. Ta žival je ruskemu severnemu človeku neprecenljiv dobrotnik. Daje mu hrano v mesu in samičem mleku, iz njegove kože pa si severnjaki stavijo šotore in si izdelujejo obleko in obutev. Celo za snežno vprego je skupno s psi uporaben.

Nadalje naj ne pozabimo poudariti, da v severnih predelih živi mnogo živali, katerih kožuhovina je silno dragocena in da je v Severnem ledenem morju in po njegovih obalah več kot dovolj rib in drugih morskih ter ob-

× **Spí.** V banjaluško bolnišnico so pripeljali pred enim tednom sodnega starešina dr. Bruna Nimkijeviča iz Ključa, ker se ne more prebuditi iz spanja. Že pred enim tednom je zaspal, pa ga tudi zdravniki ne morejo več zbuditi. V bolnici se trudijo, da bi mu rešili življenje. Ne kaže nobene druge bolezni. Spalna bolezen se večkrat pojavlja v Ameriki. V naših krajih je zelo redka.

× **Beg lepe muslimanke.** Muslimanska lepota Meira Buričeva iz okolice Mostarja je živela pod strogim nadzorstvom svojih staršev. Mladi deklici je osamljenost presedala. Te dni se je oblekla v bratovo obleko, si odrezala kito, posadila na glavo klobuk in pobegnila v neznan smer.

× **Za obnovo šibeniških solin.** V prejšnjih stoletjih so dajale soline v Šibeniku okrog enega milijona kg soli letno in je od njih imelo ondotno prebivalstvo lepe dohodke. Kasneje so bile soline zanemarjene in opuščene. Šibeniška občina se trudi sedaj, da bi se soline obnovile in pripravile za proizvodnjo 3 milijonov kg soli. Stroški za obnovo solin bi znašali 10 milijonov din. Ker pa vlada za enkrat nima sredstev za obnovo, se trudi sama občina, kako bi mogla obnoviti soline.

× **Banovinska podkovska šola v Ljubljani** sporoča, da se prične 6 mesečni tečaj s 1. julijem 1940. V tečaj se sprejmejo učenci z najmanj dvema letoma pomočniške dobe. Prošnje kolkovane z din 10 (banovinski kolek) je poslali na naslov: Banovinska podkovska šola v Ljubljani, Poljanska cesta 59. Učenci imajo v šoli brezplačno stanovanje, za prehrano dobivajo mesečno podporo.

* **S kraljevim ukazom** je bil ustanovljen v Alžiru generalni konzulat kraljevine Jugoslavije.

* **Amnestija.** V uradnem Vojnem listu je izšel ukaz o amnestiji vseh onih krivcev, ki so bili obsojeni zaradi kaknega prestopka po vojaškem kazenskem zakonu.

× **Zidje v Jugoslaviji.** Naša država je redka izjema, kjer se nahaja sorazmerno najmanj židov. Cenijo jih po zadnjem ljudskem štetju okrog 70.000. Od teh jih živi samo v Beogradu 15.000, v Zagrebu 10.000, v Sarajevu 8.500, v Subotici 6300, v Novem Sadu 4000, v Osijeku, Skoplju in Bitolju po 3000. V Sloveniji jih je največ v Dol. Lendavi.

× **Banska uprava** na Cetinju je dala dovoljenje za zgraditev velike električne centrale na reki Tari pri Kolašinu v Črni gori.

Slovensko čebelarsko društvo v Ljubljani, ki ima svojo nadrobno trgovino na Tyrševi cesti 21 je sedaj ustanovilo tudi še trgovino z medom na debelo. Med bo društvo prevzemalo od svojih članov v komisijsko prodajo ter bo

dajalo predujme. Vodstvo upa, da bo s tem pripomoglo, da bodo njeni člani svoj pridelek vnovčili lažje in po boljših cenah.

ZRTVE BLAZNEZA

Grobarjev sin iz Štrigove Karel Makovec se je zaljubil v mlado Marijo Repovo, lepo kmetsko dekle iz iste občine. Marija pa Makovca ni marala, ker je bil znan nasilnež in pretepač, pač pa se je sestajala z Viljemom Rašpergerjem. Ko je bila Marija te dni zopet na domu svojega ljubimca, je Makovec sklenil, da jo bo počakal in se maščeval. Domov grede je spremljal Marijo Viljemov brat Viktor. Makovec ju je napadel iz zasede ter ju z nožem strahovito razmesaril. Obe nesrečni žrtvi sta ostali mrtvi kraj ceste. Zločinca je žandarmerija aretirala in izročila sodišču.

BANKIR JANKOLE OBSOJEN

Pred ljubljanskim okrožnim sodiščem se je vršila pretekli teden večdnevna razprava proti Miro Jankoletu glavnemu delničarju »Slovenske banke« zaradi nepravilnega vodenja knjig in oškodovanja številnih prodajalcev vložnih knji-

žic v znesku več milijonov dinarjev. Miroslav Jankole je bil obsojen na pet let ječe in izgubo častnih pravic za dobo pet let. Plačati mora stroške kazenskega postopanja. Obtoženec se je zagovarjal, da je bila sanacija denarnega zavoda na najboljši poti, pa mu je vse račune prekrizala aretacija pred dvema letoma. Pogajal da se je z več inozemskimi skupinami, ki bi vložile svoj denar v »Slovensko banko«. Poleg tega se je pogajal za dobavo živeža Francoski armadi na Španskem s posredovanjem vaticanskih gospodarskih krogov v znesku 50 milijonov din. Z njegovo aretacijo so vsi ti podvigi padli v vodo.

Človeške žrtve v prejšnji svetovni vojni.

V pretekli svetovni vojni je vojujočih se državah število rojstev silno padlo in sicer v Veliki Britaniji za 500.000, v Franciji za 833.000, v Nemčiji in Avstro-Ogrski pa za 2.600.000. V vseh državah, ki so v vojno aktivno posegle, se je število rojstev zmanjšalo skupno za 20.000.000. Če štejemo število padlih vojakov, vsled vojnih razmer pomrlih civilstov in padeč porodov, mirne duše lahko trdimo, da je svetovna vojna I. 1914. požrla Evropi 38.000.000 ljudskih bitij...

Iz Loške doline

Iz naše doline se bolj poredko oglašamo, čeravno imamo mnogo povedati in to iz vsch panog našega življenja. Spričo burnih mednarodnih dogodkov se vseeno z ljubeznijo oklepamo svoje zemlje, kakor so se je naši pradedje. Kakor izgleda, je zopet začel pridobivati kmetski stan svoj stari upravičeni sloves.

Spričo sedanje draginje je prišlo v naših krajih do starega načela: kmet obdeluj svoja polja, da ne boš kupoval drugih pridelkov. Zato je upravičena skrb vsega spodnjega dela Loške doline, kako odpomoči temu, da nam ne bodo elementarne neizgovorne uničevale našega polja.

Eno izmed najbolj perečih vprašanj je brez dvoma regulacija Golobine. Prvi, ki je pred kakimi 40 leti izdelal širokopotezen načrt za regulacijo Golobine, je bil izredno delavni, sedaj že čez 80 let stari Ivan Škrbec, bivši posestnik in tovarnar v Podcerkvi. Neštokrat je tozadevno trkal na duri takratnega deželnega glavarja. Našel je bore malo razumevanja med takratnimi konservativno mislečimi kmeti. Ako bi mu načrt uspel v celoti, bi bil to velik napredek vsega spodnjega dela Loške doline. Tako pa so se izvrševala samo mala očiščevalna dela. Med nekoliko večje delo spadajo dela v letih 1933-34. Pred 35 leti je neki poslanec, sorodnik Škrbca, de-

Prizorišče sedanjih dogodkov med Rusijo in Rumunijo

morskih živali, ki jih severnjaki pridno love. Ruski sever je bogat tjunov, mrožev, severnih medvedov, polarnih lisic in morskih psov.

Pod pasom tunder se precej globoko proti jugu zajeda širok pas ogromnega gozdovja. Imenuje se tajga. V mnoge teh gozdov še nikdar ni stopila človeška noga.

Južno od tajge naletimo na plast plodne zemlje, po rusko črnazjom, po naše pa črnica imenovan. Ta je za obdelovanje silna pripravna. Črnazjomski pas prehaja proti jugu v območje razširnih step, katere so prerasle z raznimi travami. Zato rede mužiki (ruski kmetje) tukaj ogromne množice rogte in druge živine. Med stepami in planinskimi predele so zdaj večje, zdaj manjše pustinje. V teh predelih radi pretežne kontinentalne klime (silno ostre zime in silno vroča poletja) v obilni meri primanjkuje vode. Tam, kjer se je prebivalstvu posrečilo speljati s planin na polja vodo, je žetev več kot obilna. Zato je v teh krajih problem namakanja zemlje za ljudstvo življenskega pomena. Že zadnjič smo napisali, da grade Sov-

jeti za namakanje teh predelov Rusije ogromne kanale. Naglasili smo med drugim tudi to, da se zlasti sovjetski trgovinski komisar Mikojan močno prizadeva dvigniti poljedelstvo v teh krajih, ki imajo, če bi bilo dovolj vode, izvrstna tla za pridelovanje bombaža, jute in krompirja. Celo nekateri napol tropski sadeži in čaj v teh krajih ugodno uspevajo.

Po oblikovitosti tal je Rusija ogromna ravnina, presekana v sredi z Uralsko gorsko verigo, od vseh strani pa abdana z morji in raznimi gorstvi, pogorji in visokimi planotami.

Najvišji vrhovi v evropski Rusiji so: Telposis (1692 m) v Uralu, Roman Roš (1543 m) na polotoku Krimu in 1.240 m visoki Umptek na polotoku Kola. Elbus na Kavkazu je visok 5.629 m, Ararat v Armeniji pa 5.156 m.

V Aziji je v pogorju Pamir* vrh Severcov 7.600 m visok, Han-Genri pa 7.200 m. Najvišja gora srednjeazijskega gorstva Altaja je Ljeninu na čast imenovana vrh Ljenin, visok 7137 m.

* Pamir pomeni v indijskem jeziku streho sveta.

V vsem ruskem imperiju so velika jezera. V evropskem delu Rusije je najbolj prostorno Ladoško jezero (18.180 km²). Oneško jezero, ki meri 9.550 km², je eno največjih in najslikovitejših evropskih jezer. Azijska jezera so ogromna, skoraj morja in kaj lahko bi človek, stoječ na obali kakega teh jezer, mislil, da je prišel na morsko obalo. Taka velikanska jezera so n. pr. Balkaljsko jezero s 30.000 km², jezero Balhaš z 18.400 km² in Isikulsko jezero s 5.890 km² površine.

Največje in najdaljše ruske reke v Evropi so: Volga (3.570 km), Dnjeper (2.150 km), Don (1.860 km) in Volgin pritok Kama (1.850 km). V Aziji je največja in najdaljša ruska reka ogromni Ob, dolg 5.300 km. Veletoki Jenisej (5.200 km), Lena (4.600 km) in Amur (4.480) za Obom kaj malo zaostajajo, tako po svoji vodni sili, kakor po dolžini oz. širini svojega toka. Druge večje reke v sovjetski Aziji so Sir — Darja (2.480 km), Ural (2.380 km) in Amu — Darja (2.200 km).

jal: Delajte kaj, v deželnih blagajnah je dosti denarja! Škrbec je takoj započel z akcijo za most, ki naj služi ne samo Podcerkvi, temveč tudi vsem interesentom, ki imajo polja in gozdove v predelu, ki jim je najbolj priročen prevoz čez Podcerkovski most. Toda takratni kmetje so se upirali, boječ se, da ne bi prispevali česa v obliki vožnje materiala.

Takoj po vojni sta bila dva kmeta pri takratnem kmetijskem ministru Puclju, da se napravi nov most namesto sedanjega srednjeveškega. Pucelj je obljubil vso pomoč. Tisti čas pa so bile med kmeti preveč razpaljene strankarske strasti in zopet je šla v grob tihe pozabe koristna akcija. Mi bi se lahko dosti naučili od narave. Kadar nam voda poplavi naša širna polja in druge gospodarske naprave, ne vpraša voda po politični opredeljenosti lastnikov zemlje, temveč poplavi vse. Kadar gre za gospodarski napredek in procvit skupnosti, bi morale stopiti ta čas vse ideologije v ozadje. To se pravi načelno razlikovati med golim politiziranjem in med gospodarskim delovanjem. *Mladi kmet.*

Italo Balbo padel

Dne 28. junija je padel v letalski borbi nad Tobrukom italijanski letalski maršal Italo Balbo, guverner Libije.

Pokojni maršal Balbo je bil v prejšnji svetovni vojni alpski dobrovoljec. Pozneje se je pridružil fašistom in je bil kvadrumvir ob pohodu na Eim. aZ tem je postal letalski minister. Leta 1926. se je odlikoval z velikim poletom v Južno in Severno Ameriko. Po tem uspelem poletu je postal letalski maršal in guverner Libije.

Maršal Balbo je postal žrtev letalske borbe z angleškimi letali. V boju je maršalovo letalo zadela angleška bomba. Letalo se je vnelo in strmoglavilo na tla. Pri tem je bila ubita vsa posadka, med katero je bilo več vidnih osebnosti in tudi maršalov zet.

Vsa Italija žaluje ob smrti tega svojega velikega sinu. Mussolini je odredil, da se v znak žalosti izvesijo po vsej Italiji državne zastave na pol droga. Za letalske formacije bo odrejeno še posebno žalovanje.

Kancelar Hitler je ob smrti Itala Balba izrazil Mussoliniju sožalje. V brzojavki naglašja, da ob tej težki izgubi z italijanskim narodom žaluje tudi ves nemški narod.

Vsemu prebivalstvu dravske banovine

Vzvišena predsednica društva Rdečega križa kraljevine Jugoslavije Nj. kr. Vis. kneginja Olga je naslovila že 11. decembra 1939 na vse prebivalstvo v Jugoslaviji poslanico, v kateri je poudarjala izredno pomen društva Rdečega križa tako v mirnem času, posebno pa v primeru vojne. Ob koncu svoje poslanice je navedla:

»Sedanje razmere v svetu nam nalagajo vztrajno in naporno delo, da bomo pripravljeni za vsak primer. Vzvišene in človekoljubne ideje Rdečega križa odgovarjajo plemenitim lastnostim našega naroda. Naše društvo dela čast naši domovini in je potrebno, da predstavlja tudi element njene moči. Zato se obračam na vse sloje našega naroda s prošnjo, naj pristopijo k društvu kot člani in tako pomnožijo vrste njegovih sodelavcev ter s posebnimi darovi v gotovni in naravi, katere bodo po navodilih glavnega odbora pobirali vsi odbori društva Rdečega križa v kraljevini Jugoslaviji, okrepijo njegovo materialno pripravljenost.«

V smislu te poslanice je dravski banovinski odbor društva Rdečega križa že decembra 1. 1939. pozval vse svoje edinice, naj pomnože agitacijo za nabiranje rednih in podpornih čla-

nov ter nabirajo darove v gotovini in naravi. Ker pa uspeh ni bil popolnoma zadovoljiv, smo se ponovno obrnili na svoje edinice s tem pozivom.

Sedanji časi so pač tako resni, da nam nalagajo neodložljivo dolžnost, da takoj zastavimo vse moči za doseg cilja, ki ga je imela s svojo poslanico pred očmi vzvišena predsednica našega društva, namreč da bo društvo Rdečega križa tudi v materialnem pogledu popolnoma pripravljeno izvrševati svoje naloge v tesnem primeru.

Zato se obrača dravski banovinski odbor društva Rdečega križa na vse prebivalstvo dravske banovine z gorečim apelom, naj se vneto dzove prošnjam društvenih funkcionarjev in društvenih odborov v mestih in na deželi, ki bodo v teh dneh sodelovali pri akciji za zbiranje materiala in denarnih prispevkov.

Društvo Rdečega križa potrebuje predvsem posteljno opremo, perilo in sanitetne potrebščine, obvezovalni material itd. Skoraj v vsaki hiši in rodbini je nekaj takega materiala odveč na razpolago; zato bo lahko ustreči prošnjam naših požrtvovalnih nabiralcev. Kdor pa nima odveč nobene stvari, ki bi prišla v prid društvu Rdečega križa, naj pokloni vsaj svojim premoženjskim razmeram primeren dar v go-

Pomlad je tu!

Kolesa, motorji,

vsi nadomestni deli

TRGOVCI POPUST!

SPLOŠNA TRGOVSKA

d. z o. z. **Ljubljana**
Tyrševa cesta 33

tovini, s čimer bo omogočil nabavo za nevarnosti bodočih dni neobhodno potrebnih predmetov.

„EKONOM“

F. Z. Z. O. Z.

v Ljubljani, Kolodvorska ulica 7
(v lastni hiši) **Telefon interurban 25—06**

Dobavlja vse deželne pridelke, kakor: pšenico, rž, ječmen, oves, koruzo, ajdo itd. Mlevske izdelke: pšenični zdrob, pšenično moko, rženo moko, ajdovo moko, koruzno moko, koruzni zdrob, pšenično in koruzno krmilno moko, pšenične otrobe, ješprenj, kašo. Poljske pridelke: krompir, fižol, zelje, sadje, seno in slamo. Stalna zaloga vseh umetnih gnojil (rud. superfosfata, kalijeve soli, Tomasove žilindre, nitrofoskala, apnenega dušika, čilskega solitra itd.), cementa in drugo glavno zastopstvo za Slovenijo opekarne »Ilovaca«, Karlovac za vse vrste zidne in strešne opeke.

Ta naša akcija je zelo potrebna in nujna, ker nečemo prikrivati, da ima naš banovinski odbor na razpolago mnogo premalo bolniške opreme in sanitetnega materiala za resen primer. Nekaj materiala ima še iz prejšnjih časov, nekaj pa iz novejših dodelitev glavnega odbora Rdečega križa v Beogradu. Dasi je tudi naš banovinski odbor prav v zadnjih dneh iz svojih sredstev izdal nad 250.000 din za nabavo nadaljnega neobhodno potrebnega materiala (posteljnega in telesnega perila, slamnjač, odej, obvezilnega materiala, zdravil itd.), je vendar vse to, kar imamo na razpolago, mnogo premalo, da bi moglo le delno zadoščati, če nastopi sila.

Organizacije društva Rdečega križa v drugih banovinah so kakor nam poročja glavni odbor, že mnogo storile v smislu omenjene poslanice Nj. kr. Vis. kneginje Olge. Tako so zlasti beograjski oblastni odbor, dunavski, vardski in vrbaski banovinski odbor Rdečega križa nabavili in nabrali zelo velike množine posteljnega in sanitetnega materiala.

Slovenija nikakor ne sme zaostajati za ostalimi banovinami! Prepričani smo, da bo tudi naša nabiralna akcija imela najboljše uspehe, ako se vsi zavedamo resnosti položaja, v katerem smo. Vsak naj po svojih močeh priskoči na pomoč društvu Rdečega križa in naj nikar ne odklanja prošenj naših požrtvovalnih nabiralcev!

V Ljubljani, 12. junija 1940.

Dravski banovinski odbor društva Rdečega križa kraljevine Jugoslavije

Nemška zasedba Francije. Severna Francija in obrežni pas ob Atlantskem oceanu ostaneta v posesti nemške vojske do konca vojne. Približni potek te meje je označen z močno neprekinjeno črto, pikčasta črta pa kaže kam so nemške čete prispele pred sklenitvijo premirja

Iz tujine

■ **Avstralska vlada** je razpustila vse fašistične in komunistične organizacije ter njihovo premoženje konfiscirala. Vzrok razpusta navedenih organizacij je bilo njihovo rovarjenje proti oblastem ter proti redu in miru v Avstraliji.

■ **Novi angleški plemiči.** Angleški kralj Jurij je odlikoval več francoskih častnikov z angleškimi odlikovanji. Med drugimi sta bila odlikovana tudi branilca trdnjave Dunkerque admiral Abrial in general Blanchard in povzdignjena v angleški plemiški stan.

■ **Argentinska vlada** je podarila angleški vojski veliko pošiljko mesa od 3000 volov.

■ **Italijani** so pripeljali iz Libije v Benetke in Padovo 520 italijanskih otrok.

■ **V Varšavo** je prispela te dni pošiljka 48 vagonov živil, ki jih je poslala Amerika za stradajoče Poljake.

■ **Na Madžarskem** živi 482.000 samcev med 20. in 30. letom. Število neomeženih žensk znaša v isti dobi 310.000. Zaradi tako velikega števila neoženjenih mladih ljudi je vlada povečala davek na samce.

■ **Norveška fašistični krogi** se trudijo, kako bi odstavili kralja Hakona, ki je po zlomu norveške vojske pobegnilo v Anglijo.

■ **Rusija** se bo udeležila letošnjega jesenskega velesejma v Lipskem. Razstavila bo v prvi vrsti svoje stroje.

■ **Moskovski nogometni klub »Dinamo«** bo nastopil prihodnji mesec v Sofiji. Tudi jugoslovanski klubi se pogajajo za tekmo ruskega kluba v Jugoslaviji.

■ **Znani raziskovalec severnega tečaja** Hubert Wilkins se pripravlja, da bi odplul na Severni tečaj s podmornico. Pred leti se mu je tak poskus ponesrečil. Pred odhodom se mu je namreč podmornica pokvarila. Sedaj upa, da bo imel večjo srečo.

■ **Osemurni delavnik v Rusiji.** Strokovne organizacije ruskega delavstva so izdale poziv, da se podaljša delhovni čas za vse ruske name-

ščence in delavce od 7 na 8 ur dnevno in od 6 na 7 dni tedensko. Vsak, ki bi svojevoljno zapustil delo, bo strogo kaznovan. Ruska vlada je pozivu strokovnih organizacij takoj ugodila.

■ **Pariški milijonar Rotschild** je pobegnil v Ameriko in tam prodaja delnice angleških tovarn za orožje. Rotschild je glavni delničar nekaterih angleških orožarn.

■ **Angleška vlada** je prepovedala vsak izvoz v Francijo po sklenjenem premirju z Nemčijo.

■ **Bivši albanski kralj Zogu** je odpotoval iz Francije. Dobil je dovoljenje za potovanje preko Španije. Kralj Zogu se bo najbrže odpeljal v Anglijo.

■ **Ameriška vojna mornarica** je zaprla dohod v Panamski kanal z minami.

■ **Rusija pripravlja** novo veliko znanstveno ekspedicijo, ki bo odšla z ledolomilcem »Sedovom« proučevati področja med otokom Diksonom in rtičem Čeljuskinom.

■ **Angleški bogataši za vojsko.** Angleški finančni minister Wood je sporočil, da so zadnje dni poslali bogati Angleži za 3 in pol milijona funtov darov. En sam bogataš je nakazal četrto milijona funtov za vojsko.

■ **Finska agrarna stranka** zahteva korenito agrarno reformo v vsej Finski in oddajo premoženja, da bi se moglo razmestiti in zaposliti številne begunce z ozemlja, ki ga je zasedla Sovjetska Rusija. Vlada se zahtevam agrarne stranke protivi toda v sedanjih razmerah ne bo mogla vzdržati svojega položaja. Socialistična stranka se zavzema za čim ožje sodelovanje s Sovjetsko Rusijo.

■ **Cesar Madžukua** je odšel na obisk k japonskemu cesarju v Tokio. Mandžurskega cesarja so sprejeli v Tokiu z vsemi častmi.

■ **Španska meja zaprta.** Zaradi prevelikega dotoka beguncev iz Francoske je bila španska meja zaprta.

■ **Jahta angleškega kralja »Campidor«** je bila pretekli teden potopljena. Del posadke s poveljnikom ladje je našel smrt v morju.

■ **Ameriška republikanska stranka** je izbrala za svojega kandidata pri jesenskih pred-

sedniških volitvah senatorja Wendow Wilkeya. Wilkey je velik prijatelj Anglije.

■ **Nemški gospodarski minister** dr. Schacht izdeluje po Hitlerjevemu ukazu načrt za organizacijo evropskega gospodarstva. Nedavno je odpotoval v severne države, kjer je imel sestanke z ondotnimi gospodarstveniki, v kratkem pa namerava obiskati tudi države v jugoistočni Evropi.

■ **Bivši francoski predsednik vlade Daladier** je odšel v francoski Maroko, kjer pa je bil aretiran. Daladier je nameraval pobegniti v London.

■ **V Rumuniji** je bila odrejena takoj po sprejemu ruskega ultimatumu splošna mobilizacija. Vsa rumunska vojska je odšla na madžarsko mejo.

■ **V Ruski armadi** so uvedli zopet stari vojaški pozdrav, kakor ga je imela carska vojska. Pozdrav je obvezen v službi in izven nje. V rdeči vojski je bilo do sedaj imenovanih nad 1050 generalov.

■ **V baltičkih državah** so se pričele ustanavljati oborožene delavske milice, ki bodo pomagale delavsko kmetskimi vladam vzdrževati mir in red. Fašistične organizacije so bile razpuščene in orožje odvzeto.

Sejmi

8. julija: Slanči vrh, Polšnik, Središče, Pišecce.
9. julija: Kamnik, Ormož, Maribor, Dolnja Lendava.
10. julija: Dobova, Poljčane, Puconci.
11. julija: Žužemberk, Turnišče.
12. julija: Rakek, Tuhinj, Maribor, Šoštanj.
13. julija: Litija, Ribno, Trebnje, Brežice, Celje, Trbovlje, Koprivna, Veliki Dol, Kotlje, Planina-Štaj.

„**Kmetijski list**“ izhaja vsako sredo. Naročnina znaša letno 30 din, pollet. 15 din, za inozemstvo letno 50 din. Inserati po tarifi. Pismenim vprašanjem naj se priloži znamka za odgovor. Nefrankirana pisma se ne sprejemajo. — Rokopisov ne vračamo. Plača in toži se v Ljubljani. Uredništvo in uprava je v Ljubljani v Kolodvorski ul. št. 7. Telefon inter. št. 32-59. Račun pri poštni hranilnici št. 14.194.

Laneno olje, firnež, barve, lake, kit, lanene tropine ter vse v to stroko spadajoče blago prvovrstne kakovosti po solidnih cenah in točni postrežbi najugodnejše kupite pri domačem podjetju

„MEDIC - ZANKL“

tovarne olja, lakov in barv — družba z omejeno zavezo, lastnik Franjo Medić — Centrala v Ljubljani, podružnica v Mariboru — Ekspoziture v Beogradu in Novem Sadu — Tovarne v Ljubljani, Medvodah in Domžalah

Razne vrste

zdravilnih zelišč

kupuje po najvišjih dnevnih cenah

KMETIJSKA DRUŽBA r. z. z o. z., LJUBLJANA
Novi trg 3

Zahtevajte informacije — pošljite vzorce in ponudbe

Kmetijski hranilni in posojilni dom

zadruga z neomejenim jamstvom

v Ljubljani — Tavčarjeva ulica 1

Žiro račun pri Narodni banki — Račun Poštne hranilnice 14.257

Brzovjav: „Kmetiskidom“ — Telefon št. 28-47

Sprejema vloge na knjižice in na tekoči račun — Daje kratkoročna posojila — Eskontuje menice — Izvršuje ostale denarne posle — Nove vloge na knjižice in na tekoči račun vsak čas razpoložljive obrestuje po **4 do 5%** Za vse vloge nudi popolno varnost! **Zaupajte domačemu denarnemu zavodu!**